

John Wilkins významný sběratel a znalec známek Afghánistánu

O Johnu Wilkinsovi z Austrálie se dá říci, že je jedním z posledních žijících sběratelů známek Afghánistánu, který se znal se všemi sběratelskými legendami minulosti. Též jeho publikační činnost je významná.

Známky Afghánistánu začíná sbírat v roce 1958, kdy jako 24 letý inženýr nastupuje u Elektrické distribuční energetické společnosti v Melbourne ve státě Victoria v Austrálii.

O svých počátečních nákupech hovoří jako o velmi skromných, přesto se v r. 1958 stává členem Královské filatelistické společnosti Victoria (RPSV). V roce 1960 získává na výstavě stříbrnou medaili za svůj exponát Afghánistánu.

Zpráva o jeho vítězství byla zveřejněna v časopise RPSV a ve Velké Británii si ji přečetl slavný sběratel známek Afghánistánu a tehdejší světová jednička Major Adrian E. Hopkins.

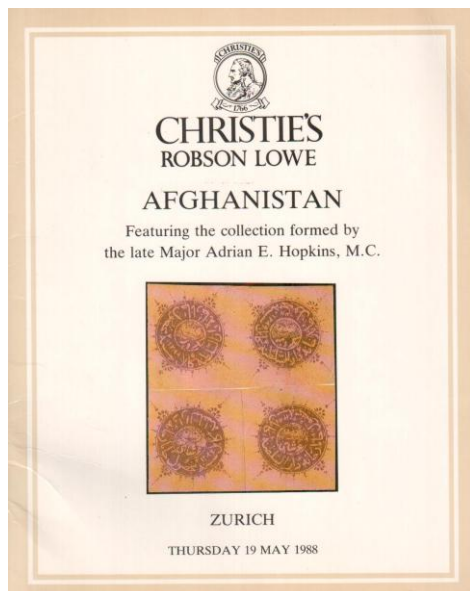
John Wilkins říká:

„Major Hopkins mi tehdy napsal a naše dopisování vydrželo až do jeho smrti. Získal jsem od něj též mnoho poštovních materiálů Afghánistánu z 20.století, poštovních obálek i vydání z období panovníka Šer-Ali-Chána..

Major Hopkins byl též osobním přítelem Billa Purvese RDP, člena RPSV, vynikajícího sběratele britských kolonií se specializací na Austrálii a též uznávaného světového znalce v mnoha oblastech. Major Hopkins mne doporučil za člena Poštovně-historické společnosti Velké Británie, od které se mi dostalo mnohé pomoci ve svém výzkumu a kde Mjr. Hopkins působil a napsal mnoho článků o Afghánistánu.

Mjr. Hopkins mi navrhl, abych kontaktoval Franka Pattersona III. A tím začala naše 27 letá korespondence až do Frankovi smrti v Jemenu.

Frank Patterson mi poslal kopii návrhu své knihy Afghanistan – Its Twentieth Century Postal Issues a požádal mne o korekturu této knihy. Bylo to velmi významné dílo pro všechny sběratele známek Afghánistánu, protože do té doby knižně vyšla pouze kniha od autorů D. Massona a G. Jonese - The Postage Stamps of Afghanistan, vydaná v roce 1908. Frankovým dílem byl Afghánistán po poštovní stránce zmapovaný do r. 1964. Frank Patterson III. strávil několik let v Afghánistánu jako poradce pro výstavbu a provoz pošt. Tím byl Afghánistán po poštovní stránce zmapovaný do r. 1964.“

Aukční katalog firmy CHRISTIE'S, kde se dražila světoznámá sbírka Mjr. Hopkinse

Frank Patterson III – autor knihy Afghanistan – Its Twentieth Century Postal Issues vydaná v roce 1964

Po smrti Franka Pattersona navštívil John Wilkins jeho vdovu Kaye ve Washingtonu. Byla to velmi příjemná paní, jak vzpomíná John Wilkins a seznámila jej na této návštěvě s Cecillem Uyeharou. Ten mu řekl, že s Horstem Dietrichem z Německa připravují vydání nové knihy. J. Wilkins jim přenechal svoje komentáře ke knize Franka Pattersona, aby jim pomohl s výzkumem. Cecil navrhl napsat Horstu Dietrichovi, který byl úspěšným vystavovatelem, měl tehdy nejlepší světovou kolekci známek Afghánistánu a též byl autorem knihy Afghan Philately 1871 –1989, kde navázal na díla Massona-Jonese a Franka Pattersona.

Introduction - Horst G. Dietrich

He was a partner in EMC GmbH & Co., KG, Monchengladbach-Rheydt, Germany, a firm specialising in textile machinery assembly. He was born in Neu/Arnswalde in 1923, then part of Brandenburg, Germany, now part of Poland. He grew up in Danzig and Berlin. He was persuaded by a high school teacher to consider collecting and studying Afghan stamps. This has resulted in a life long search and study of Afghan stamps and for his labors he received numerous philatelic awards, both nationally and internationally.

Sher Ali, First and Second Afghan War

1974	Basel, Switzerland	INTERNABA	Large Gold
1974	Stockholm, Sweden	STOCKHOLMIA '74	Large Gold
1974	Essen, Germany	NAPOSTA '74	Grand Prix of Honor
1975	Madrid, Spain	ESPANA '74	Grand Prix for the Rest of the World
1976	Philadelphia, USA	INTERPHIL '76	Grand Prix International
1976	Copenhagen, Denmark	HAFNIA '76	Large Gold & Special Prize
1977	Amsterdam, Netherlands	AMPHILEX '77	Class of Honour
1978	Prague, Czechoslovakia	PRAGUE '78	Court of Honour
1981	Vienna, Austria	WIPA 1981	Court of Honour
1982	Paris, France	PHILEX FRANCE	Court of Honour
1986	Chicago, USA	AMERIPEX '86	Court of Honour
1987	Dusseldorf, Germany	RHEIN-POSTA '87	Court of Honour & Sp. Prize
1988	Helsinki, Finland	FINLANDIA '88	Court of Honour
1992	Chicago, USA	COLUMBIAN '92	Court of Honour

Abdur Rahman Collection - 1976-1988 Awarded six Gold Medals
 Amanullah Collection - 1975-1979 Awarded three Gold Medals
 Afghan Airmail Collection - 1983-1989 Awarded six Gold Medals

Ocenění exponátů Afghánistánu Horsta Dietricha (1923 – 2002) – neúspěšnějšího vystavovatele známek Afghánistánu všech dob

Horst Dietrich navázal na výzkumy Winthropa S. Boggse, dalšího významného sběratele a znalce Afghánistánu, když z aukce jeho sbírky známek Afghánistánu v roce 1968 získal značnou část materiálů.

Pozn. autora:

Aukce tehdy probíhala u firmy Schwenn A.G. v Zurichu a sbírka byla oceněna na tehdy pro nás nepředstavitelných 500-600.000 západoněmeckých marek. Za kolik se celá sbírka prodala se autorovi článku nepodařilo zjistit. (John Wilkins dodává, že kolem 750.000CHF).

Winthrop Smillie Boggs (1902 – 1974)

Pro zajímavost uvádím některá z ocenění W.S. Boggse, z nichž určitě nejvýznamnější je Sín slávy Americké filatelistické společnosti (APS) 1974. Pokud chcete další podrobnosti o této významné filatelistické osobnosti, doporučuji navštívit internetové stránky Síně slávy APS.

- The [Crawford Medal](#) (1947)
- Luff Award for Distinguished Philatelic Research (1952)
- The [Lichtenstein Medal](#) (1958)
- Signed the [Roll of Distinguished Philatelists](#) (1959)
- Elected to the [American Philatelic Society](#) Hall of Fame (1974)

S W. Boggsem též John Wilkins navázal písemný styk, bohužel až krátce před jeho smrtí. Boggsovy studie o známkách Afghánistánu vycházely v Časopise Sběratelů známek v New Yorku a John Wilkins dychtivě očekával dokončení tohoto seriálu, který přerušila náhlá smrt W. Boggse. Jeho práci vlastnil Smithsonianův institut a až po nějaké době se Cecilu Uyeharovi s Horstem Dietrichem podařilo institut přesvědčit, aby jim vydal Boggsovu práci, kterou potom již zmíněná dvojice dokončila v podobě knihy *Afghan Philately 1871 – 1989*. Horstu Dietrichovi po několika letech John Wilkins napsal, zda by se chtěl připojit k jeho projektu „Poštovní historie Afghánistánu“. Bohužel pro jazykové potíže nápad nebyl prakticky uskutečnitelný a John Wilkins publikoval tuto práci sám.

Dalším významným sběratelem a vystavovatelem, se kterým si John Wilkins dopisoval, byl Theodore Light. Tento sběratel vystavoval svůj exponát na výstavě Praga 1968. Jeho chloubou byl slavný unikátní arch z let 1880-1881 s 19 známkami zhotovenými otiskem ručního razítka namočeného do barvy Thurso. V současné době se tento arch nachází ve sbírce autora tohoto článku.

Nyní k vlastní výzkumné a publikační činnosti Johna Wilkinse. Jak jsem již uvedl na začátku, John Wilkins je členem Královské filatelistické společnosti ve státě Victoria (Royal Philatelic Society of Victoria - RPSV) v Austrálii. Tato společnost přispěla na dvě publikace *Afghanistan revisited* a *Postal History Handbook 1840 – 2002*.

V knize *Afghanistan 1840 – 2002 Postal History Handbook* vydané v roce 2002 se John Wilkins zaměřil na znehodnocování zásilek, tedy hlavně poštovní razítka za celou dobu fungování afghánské pošty. Jsou zde vyobrazena razítka Britských polních pošt z britsko –

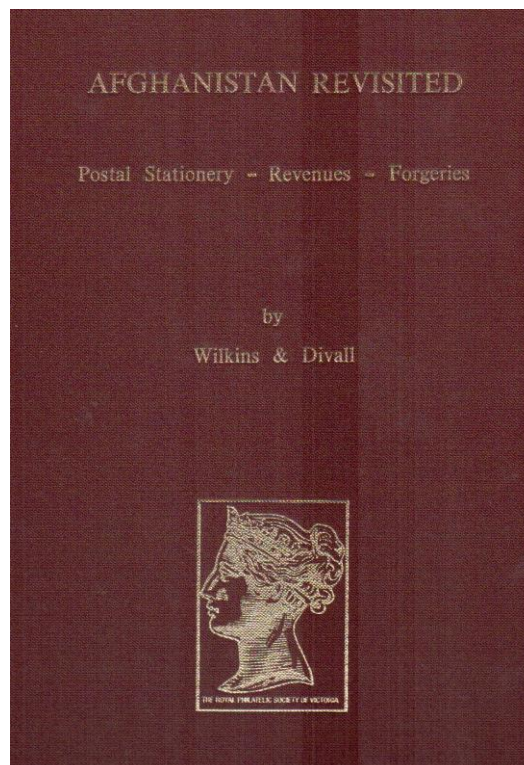
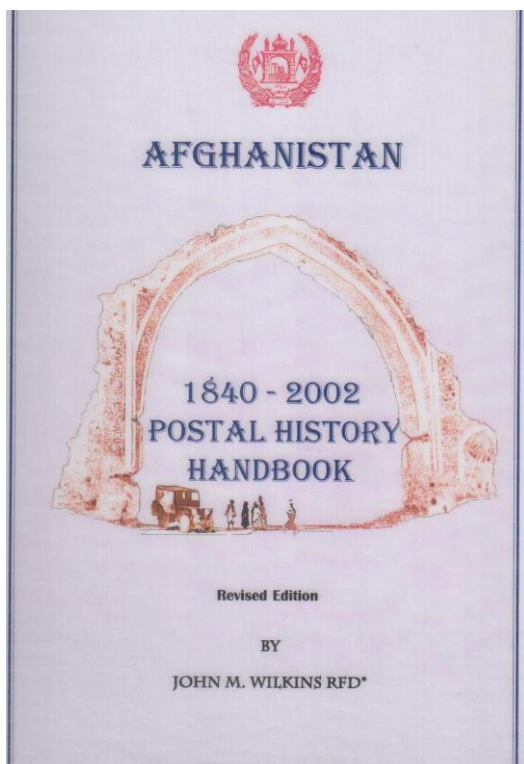
afghánských válek v letech 1841– 42 a 1878- 80, dále znehodnocování prvních zásilek ze 70. let 19.století utržením rohu známky, popisem nebo škrtem pera, znehodnocení barvou, inkoustem, pečetěmi nebo kombinacemi uvedených znehodnocení. Razítka jako taková se objevila až po roce 1890. Následují razítka pro téměř všechny poštovní úřady v zemi s označením pošt v arabském písmu (dárijščina). K tomu velmi podrobný popis Britských polních pošt za válek v Afghánistánu s Geraldem Sattienm z RPSL umožňující dotisk jeho výzkumu z let 1878-1881.

Je zde také uvedena historie Afghánistánu v letech 1973 – 2002 charakterizovaná jako Království, Republika a civilní válečná historie.

V knize jsou uvedené poštovní sazby za poštovní zásilky.

V přílohách jsou perfektně zpracované Lunární a Solární islámské kalendáře, kde si čtenář může udělat přesný převod z islámského do našeho kalendáře.

Je to dílo, které všichni sběratelé známek Afghánistánu po celou dobu postrádali. Pro srovnání: Umíte si představit Monografii československých známek bez studie o razítkách zpracované Emilem Votočkem?“

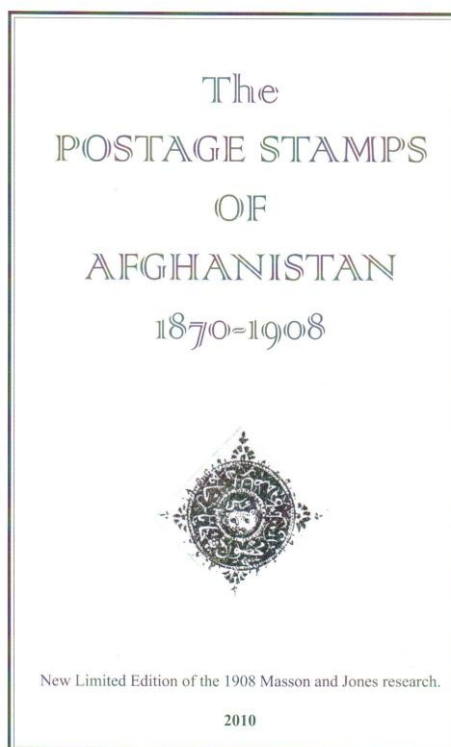
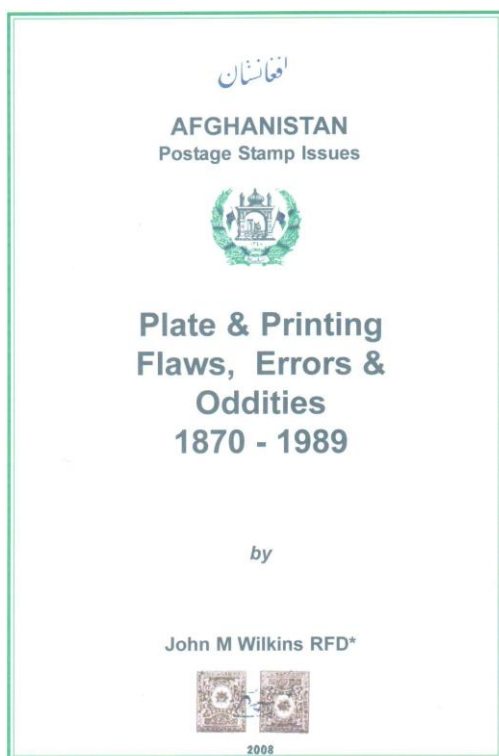
Dalším významným dílem J. Wilkinse je kniha *Afghanistan revisited* vydaná v roce 2005. Jako spoluautor je zde uvedený Richard Dival, který žije též v Melbourne v Austrálii. Je také významným sběratelem známek Afghánistánu. S Richardem Divallem jsem také v písemném styku, ale pokud mám nějaké závažnější odborné dotazy, vždy mne Richard Dival odkazuje na Johna Wilkinse, kterého si váží jako současného největšího experta přes známky Afghánistánu.

Kniha *Afghanistan revisited* je rozdělena na tři části.

První se zabývá poštovními celinami, kde John Wilkins navázal na práci Franka Pattersona a dotáhl ji do konce. Zde můžeme najít například i mezinárodní odpovědky nebo aerogramy. Další část knihy věnuje afghánským fiskálním známkám, o kterých do té doby též nebylo nic zpracované.

Poslední část knihy věnuje falzům. Jak možná řada sběratelů ví, afghánské známky, hlavně z let 1871 – 1890, kterou tvořily emise „tygřích hlav“ a známky zhotovené ručními razídky jsou nepředstavitelně zamořené falzy všech možných druhů. Od úplně primitivních až po falza vysoce nebezpečná a téměř k nerozeznání od pravých známek.

Z dalších prací Johna Wilkinse si můžeme připomenout *Afghanistan – Plate and Printing, Flaws, Errors and Oddities 1870 – 1989* vydané v roce 2008. Zde se John Wilkins zaměřuje na tiskové vady, odlišnosti a různé zvláštnosti. Je to též první dílo o známkách Afghánistánu na tohle téma. Za sebe jen mohu říci téma téměř neprozkoumané.

Zatím poslední dílo z pera Johna Wilkinse je opravené legendární vydání *The Postage Stamps of Afghanistan 1870 – 1908* od Massona a Jonese z roku 1908. V této práci bylo několik nedostatků, John Wilkins hlavně upravil a opravil tiskové přílohy jednotlivých rekonstrukcí archů podle potřeby. Musíme si uvědomit, že celá řada archů se nedochovala kompletních a jejich rekonstrukce z vícebloků, trojpásek či dvoupásek byla velmi náročná. V tomto ohledu provedli Masson s Jonesem opravdu průkopnický čin. A jejich dílo dotáhl do konce právě John Wilkins.

Z naší vzájemné korespondence jsem se dozvěděl osobní zajímavosti z života Johna Wilkinse. Jeho otcem byl Angličan, matkou Holanďanka. Co se týká dětí, tak nejstarší syn Michael si vzal Američanku, která má české rodiče. Jak je potom ten svět malý!

Samozřejmě si píšeme i svoje názory o této velmi zajímavé zemi. V letech 1933 – 1973 za vlády krále Záhira Šáha bylo v zemi bezpečno a Afghánistán rychle pokračoval ve svém hospodářském růstu. Frank Patterson vzpomíná v padesátých a šedesátých letech 20. století na Afghánce jako velmi příjemné a pohostinné lidi. Po nešťastném svržení krále Záhira Šáha v r. 1973 jeho bratrancem Daudem už nečekalo afghánský lid nic dobrého. Nejdříve tam vtrhla v roce 1979 Sovětská vojska, po jejich odchodu následovala občanská válka, poté vláda Talibanu a následné obsazení Afghánistánu vojsky ISAF. I když se tato spojenecká vojska snaží nastolit v zemi pořádek, Afghánci nemají rádi trvalou přítomnost cizích armád ve svojí zemi a prvotní sympatie se postupně obrátily v nenávisť proti vojskům ISAF. V poslední době se velká část obyvatelstva navrácí k autoritě Talibanu, je jasné, že po odchodu vojsk ISAF bude následovat další občanská válka. Navíc je zde přímé propojení s Pákistánem, protože více než polovina Paštúnů žije na území Pákistánu. Téměř neřešitelná situace.

Náš rozhovor s Johnem Wilkinsem jsme ukončili přáním, aby v této těžce zkoušené zemi nastal klid a mír jako dříve.

S Johnem Wilkinsem hovořil Jaromír Petřík / Zář 2010